C/2024/1198

23.2.2024

P9_TA(2023)0341

Ciste Dlúthpháirtíochta an Aontais Eorpaigh a shlógadh chun cúnamh a chur ar fáil don Rómáin, don Iodáil agus don Tuirc

Rún ó Pharlaimint na hEorpa an 4 Deireadh Fómhair 2023 ar an togra le haghaidh cinneadh ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le Ciste Dlúthpháirtíochta an Aontais Eorpaigh a shlógadh chun cúnamh a chur ar fáil don Rómáin agus don Iodáil i ndáil le tubaistí nádúrtha in 2022 agus don Tuirc i ndáil leis na creathanna talún i mí Feabhra 2023 (COM(2023)0381 – C9-0318/2023 – 2023/0297(BUD))

(C/2024/1198)

Tá Parlaimint na hEorpa,

— ag féachaint don togra ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa agus chuig an gComhairle (COM(2023)0381 – C9-0318/2023),

— ag féachaint do Rialachán (CE) Uimh. 2012/2002 ón gComhairle an 11 Samhain 2002 lena mbunaítear Ciste Dlúthpháirtíochta an Aontais Eorpaigh ([1]),

— ag féachaint do Rialachán (AE, Euratom) 2020/2093 ón gComhairle an 17 Nollaig 2020 lena leagtar síos an creat airgeadais ilbhliantúil do na blianta 2021 go 2027 ([2]), agus go háirithe Airteagal 9 de,

— ag féachaint do Chomhaontú Idirinstitiúideach an 16 Nollaig 2020 idir Parlaimint na hEorpa, Comhairle an Aontais Eorpaigh agus an Coimisiún Eorpach maidir leis an smacht buiséadach, le comhar in ábhair bhuiséadacha agus le bainistíocht fhónta airgeadais, agus maidir le hacmhainní dílse nua, lena n-áirítear treochlár i dtreo acmhainní dílse nua a thabhairt isteach ([3]), agus go háirithe pointe 10 de,

— ag féachaint do thuarascáil speisialta an Phainéil Idir-Rialtasaigh ar an Athrú Aeráide (IPCC) maidir le téamh domhanda faoi bhun 1,5 °C, dá thuarascáil speisialta maidir leis an athrú aeráide agus talamh, agus dá thuarascáil speisialta maidir leis an aigéan agus an crióisféar in aeráid atá ag athrú,

— ag féachaint don Chomhaontú a glacadh ag an 21ú Comhdháil de chuid na bPáirtithe i gCreat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir leis an Athrú Aeráide (COP21) i bPáras an 12 Nollaig 2015 ('Comhaontú Pháras'),

— ag féachaint do rún uaithi an 18 Bealtaine 2021 maidir leis an athbhreithniú ar Chiste Dlúthpháirtíochta an Aontais Eorpaigh ([4]),

— ag féachaint do rún uaithi an 15 Nollaig 2022 maidir le creat airgeadais ilbhliantúil 2021-2027 a uas-scálú: buiséad athléimneach AE a bheidh oiriúnach do dhúshláin nua ([5]),

— ag féachaint don tuarascáil ón gCoiste um Buiséid (A9-0269/2023),

A. de bhrí go ndearna tuilte srutha agus tulcaí difear do réigiúin láir na hIodáile idir an 15 agus an 17 Meán Fómhair 2022, arb é an toradh a bhí orthu damáistí díreacha iomlána a mheas údaráis na hIodáile a bheith ag EUR 837,56 milliún;

B. de bhrí gur bhuail triomach tromchúiseach an chuid thoir theas den Rómáin ag deireadh mhí an Mheithimh – tús mhí Iúil 2022, arb é an toradh a bhí air damáistí díreacha iomlána a mheas údaráis na Rómáine a bheith ag EUR 1,31 billiún;

C. de bhrí gur bhuail dhá mhórchrith talún de mhéid 7,8M_w agus 7,5M_w ([6]) deisceart na Tuirce i réigiún Kahramanmaraş an 6 Feabhra 2023 agus gur bhuail crith talún cumhachtach eile de mhéid 6,3M_w réigiún Hatay an 20 Feabhra 2023, agus, de réir an Choimisiúin, ba é EUR 78,8 billiún costas na ndamáistí díreacha iomlána mar thoradh orthu;

([1]) IO L 311, 14.11.2002, lch. 3.
([2]) IO L 433 I, 22.12.2020, lch. 11.
([3]) IO L 433 I, 22.12.2020, lch. 28.
([4]) IO C 15, 12.1.2022, lch. 2.
([5]) IO C 177, 17.5.2023, lch. 115.
([6]) Is éard atá in M_w an mhéid ar an scála seismeach 'Richter' nó ar scála méide na móiminte.

1. á chur in iúl go bhfuil sí ag seasamh i ndlúthpháirtíocht iomlán leis na híospartaigh uile, lena dteaghlaigh agus leis na daoine uile atá buailte ag an triomach sa Rómáin, na tuilte millteacha san Iodáil agus na creathanna talún sa Tuirc, chomh maith leis na húdaráis náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla agus na heagraíochtaí neamhrialtasacha atá páirteach sna hiarrachtaí fóirithinte;

2. á chur in iúl gur geal léi an cinneadh mar fhoirm inbhraite agus infheicthe de dhlúthpháirtíocht an Aontais lena shaoránaigh agus leis na réigiúin sna limistéir a buaileadh sa Rómáin, san Iodáil agus sa Tuirc; á athdhearbhú a thábhachtaí atá sé na sochair nithiúla a eascraíonn as Ciste Dlúthpháirtíochta an Aontais Eorpaigh (CDAE) a chur in iúl don phobal, chun muinín na saoránach as uirlisí agus cláir AE a mhéadú tuilleadh; á iarraidh ar an gCoimisiún agus ar na Ballstáit dlús a chur le hiarrachtaí cumarsáide chun feabhas a chur ar fheasacht an phobail ar na hidirghabhálacha a dhéantar le maoiniú faoi CDAE;

3. á thabhairt chun suntais go bhfuil méadú ag teacht ar líon na dtubaistí nádúrtha tromchúiseacha agus millteacha san Eoraip; á chur i bhfios go láidir, mar gheall ar an athrú aeráide, go rachaidh teagmhais adhaimsire amhail na cinn a tharla sa Rómáin agus san Iodáil, a dtarlaíonn éigeandálaí mar thoradh orthu, in olcas agus i méid; á chur i bhfáth nach bhfuil in CDAE ach ionstraim leigheasach agus go n-éilíonn an t-athrú aeráide beartas coisctheach go príomha i gcomhréir le gealltanais idirnáisiúnta an Aontais agus leis an gComhaontú Glas; ag tathant ar an Aontas, dá bhrí sin, a iarrachtaí chun dul i ngleic leis an athrú aeráide san Aontas agus ar fud an domhain a neartú; á iarraidh, ina leith sin, go ndéanfaí athbhreithniú ar Rialacháin (CE) Uimh. 2012/2002 agus (AE, Euratom) 2020/2093 chun na leithdháiltí atá tiomnaithe do na Ballstáit agus dóibh siúd atá tiomnaithe do na tríú tíortha a shainaithint ar bhealach níos fearr mar gheall ar mhéid teoranta acmhainní CDAE;

4. á thabhairt chun suntais go bhfuil an Cúlchiste um Dhlúthpháirtíocht agus Cabhair Éigeandála (SEAR) ídithe go seasmhach agus dá réir sin, nach ndéanann sé a dhóthain chun iarmhairtí tubaistí nádúrtha agus de dhéanamh an duine a chúiteamh, go háirithe tubaistí a bhaineann leis an athrú aeráide; á chur i bhfáth nach leor an cistiú chun riachtanais na limistéar atá buailte ag tubaistí nádúrtha a chumhdach; á cheistiú ar leibhéal bunúsach an bhfuil CDAE curtha in oiriúint go leormhaith d'iarmhairtí an athraithe aeráide a bheidh ann amach anseo; á chur in iúl gur oth léi go bhfuil an t-uasmhéid atá ar fáil le haghaidh shlógadh CDAE i bhfad níos ísle ná an méid cabhrach a d'fhéadfaí a chumhdach; á athdhearbhú gur cheart na hacmhainní atá ar fáil do CDAE a mhéadú go suntasach mar chuid den athbhreithniú meántéarma ar an gcreat airgeadais ilbhliantúil; ag tathant ar an gCoimisiún buiséad SEAR a mhéadú agus buiséad bliantúil CDAE a threisiú go suntasach ionas gur féidir leis freagairt go leormhaith do ghéarú tubaistí nádúrtha laistigh den Aontas agus tacaíocht inbhraite a sholáthar do na Ballstáit a ndéanann sé difear dóibh i bhfianaise mhéid agus atarlú na gcineálacha éigeandálaí sin, go háirithe éigeandálaí a bhaineann leis an athrú aeráide;

5. ag tathant ar an gCoimisiún samhail a chur chun cinn maidir le CDAE a shlógadh ar bhealach níos tapúla agus go tráthúil, lena n-áirítear an gcaoi a gcaitear le hiarratais, ionas go mbeidh na húdaráis ábhartha in ann aghaidh a thabhairt ar na riachtanais athchóirithe a luaithe is féidir; á mheabhrú gur cheart bronnadh, bainistiú agus cur chun feidhme dheontais CDAE a bheith chomh trédhearcach agus is féidir, agus gur gá na deontais a úsáid i gcomhréir le prionsabail na bainistíochta fónta airgeadais; á chur i bhfáth go bhfuil géarghá le cúnamh airgeadais a chur ar fáil trí CDAE chun a áirithiú go dtabharfar tacaíocht do na réigiúin atá buailte go tráthúil agus leis an cúnamh is gá a chur ar fáil do na hoibríochtaí lena mbaineann, mar a d'iarr na Ballstáit, amhail le haghaidh atógáil bonneagair, seirbhísí tarrthála, lena n-áirítear gníomhaíochtaí comhraic dóiteáin, athbhunú na limistéar talmhaíochta lena mbaineann agus soláthar uisce;

6. ag formheas an chinnidh a ghabhann leis an rún seo;

7. á threorú dá hUachtarán an cinneadh a shíniú in éineacht le hUachtarán na Comhairle agus a shocrú go ndéanfar é a fhoilsiú in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*;

8. á threorú dá hUachtarán an rún seo, mar aon leis an Iarscríbhinn a ghabhann leis, a chur ar aghaidh chuig an gComhairle agus chuig an gCoimisiún.

IARSCRÍBHINN

CINNEADH Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

maidir le Ciste Dlúthpháirtíochta an Aontais Eorpaigh a shlógadh chun cúnamh a chur ar fáil don Rómáin agus don Iodáil i ndáil le tubaistí nádúrtha in 2022 agus don Tuirc i ndáil leis na creathanna talún i mí Feabhra 2023

(Ní dhéantar téacs na hiarscríbhinne seo a atáirgeadh anseo ós rud é go gcomhfhreagraíonn sé leis an ngníomh críochnaitheach, Cinneadh (AE) 2023/2192.)